

UMEÅ UNIVERSITET

Försöksverksamhet praktiktäna forskning, Umeå universitet - Delredovisning avseende perioden 2018-03-01 - 2019-02-28

Umeå universitet har tillsammans med Göteborgs universitet, Karlstads universitet och Uppsala universitet fått i uppdrag av regeringen att under åren 2017-2021, planera och genomföra försöksverksamheten med praktiktäna forskning (U2015/03573/UH; U2017/01129UH). Syftet med försöksverksamheten, som kommit att kallas Utveckling, Lärande och Forskning, (ULF), är att utveckla och pröva olika modeller för samverkan mellan förskolans och skolans huvudmän och lärosäten kring praktiktäna forskning och skolutveckling. Försöksverksamheten ska bidra till en stärkt vetenskaplig grund i lärar- och förskollärarytbildningarna och i skolväsendet.

Enligt regeringens direktiv ska varje lärosäte rapportera en delrapport till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 1 mars 2018 och därefter årligen senast samma datum till och med 2021. Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 mars 2022. Umeå universitet lämnar härmed sin andra redovisning av det arbete som bedrivits för att realisera intentionerna i regeringens uppdrag under tidsperioden mars 2018 till februari 2019.

2018-02-25

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Hans Adolfsson'.

Hans Adolfsson
Rektor

Delredovisning ULF – praktiktära forskning

Sammanfattning

Utöver samverkan med övriga tre ansvariga universitet på nationell nivå arbetar Umeå universitet med tre komponenter av samverkan inom ULF-verksamheten: Vidareutveckling av den lokala ULF-organisationen vid Umeå universitet, samverkan mellan Umeå universitet och dess fem medverkande lärosäten samt samverkan mellan Umeå universitet och dess i regionen fem medverkande skolhuvudmän (varav en är en sammanslutning av 10 inlandskommuner). Efter en inledande fas med dialog och gemensam formulering av målsättningar och grundläggande principer för försöksverksamheten, har huvuddelen av nästa fas bestående av uppbyggnad av samverkan utgående från lokala förutsättningar och prioriteringar genomförts. Tre av fem slutliga lärosätesavtal om finansiering och aktiviteter i den fortsatta processen är undertecknade liksom två av fem avtal med huvudmän. Återstående avtal planeras undertecknas våren 2019. Utgående från de undertecknade avtalen har initiering av lokala samverkansaktiviteter (t ex FoU-projekt) påbörjats.

Delredovisningens bilagor

- A) Gemensamt brev till ministern för högre utbildning och forskning från de fyra ansvariga universitetens rektorer och gemensam presentation av den nationella samordningsgruppens arbete.

- B) Exempel på ULF-avtal, mellan Umeå universitet och en medverkande skolhuvudman (Piteå kommun)

- C) Exempel på ULF-avtal, mellan Umeå universitet och ett medverkande lärosäte (Högskolan Dalarna).

De externa utvärderarnas rapport är gemensam för de fyra ansvariga universiteten, och bifogas inte denna redovisning utan insänds endast via delrapporten från Göteborgs universitet

UMEÅ UNIVERSITET

ULF-verksamheten vid Umeå universitet

Samverkan mellan lärosäten och skolhuvudmän behövs för att tydliggöra forsknings- och utvecklingsbehov och ge möjlighet för lärare och forskare att samverka kring identifierade behov, som ett led i skolans och lärosätets kvalitetsarbete. Parternas ömsesidiga och långsiktiga engagemang är en förutsättning för att skapa hållbar forskning och utveckling och tillgängliggöra utvecklings- och forskningsresultat även utanför den egna miljön. Den praktiktäna forskningen inom försöksverksamheten ska hålla hög vetenskaplig kvalitet, vara tydligt kopplad till verksamhetsutveckling, och dokumenteras genom publikationer.

Sammanfattningsvis är syftet med försöksverksamheten ULF vid Umeå universitet att:

- skolans behov ska utgöra en väsentlig del av vägledningen för forskningen,
- basera verksamhetsutveckling på såväl beprövad erfarenhet som forskning
- vidareutveckla tillämpningsinriktad utbildningsvetenskaplig forskning,
- genom samverkan mellan skola och lärosäte skapa långsiktigt hållbara strukturer för att initiera, genomföra och i övrigt främja praktiktäna forskning och verksamhetsutveckling,
- stärka lärarutbildningen via studenternas medverkan i försöksverksamheten samt att
- stärka både utvecklingskompetens och vetenskaplig kompetens vid både skolor och lärosäten.

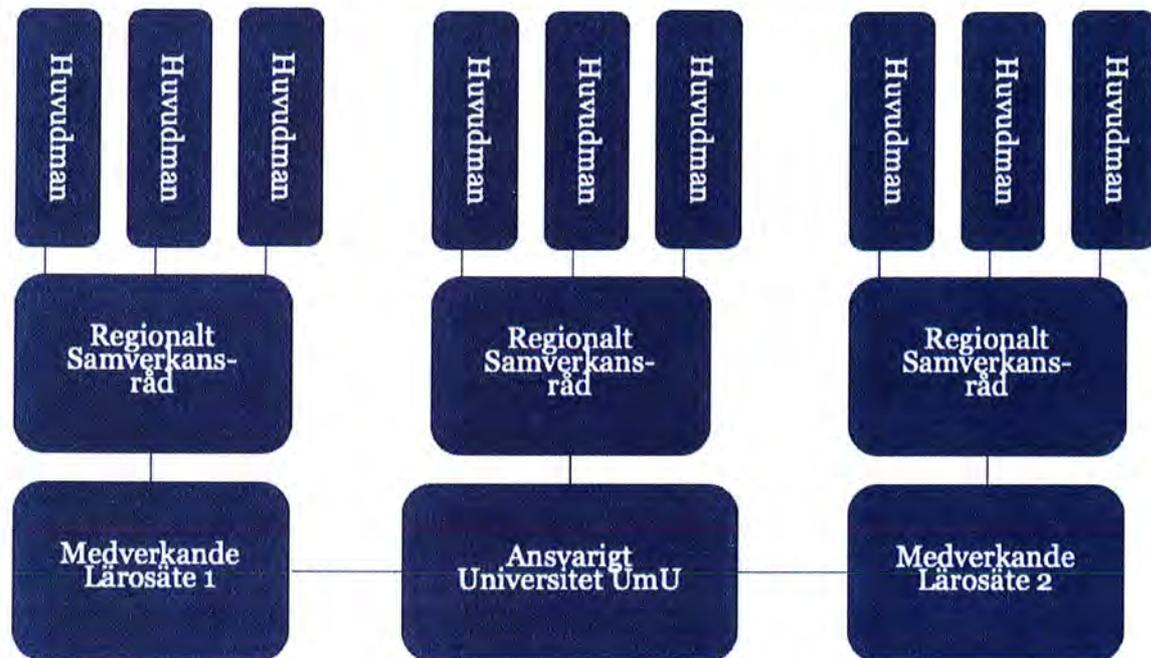
Det är en *symmetrisk och komplementär* ansats i meningen att samverkan bygger likvärdigt på parternas behov, kompetenser och engagemang, som kompletterar varandra. Det innebär att:

- skolans verksamhetsutveckling baseras på bland annat vetenskaplig grund och lärosätets utveckling av lärarutbildning och forskning baseras på bland annat dess relevans för utbildningssystemet,
- lärares, skolledares och annan skolpersonals kompetens att identifiera, genomföra och utvärdera verksamhetsutveckling och forskares utbildningsvetenskapliga forskningskompetens värderas lika,
- skolans och lärosätets engagemang i FoU är långsiktigt och symmetriskt bland annat i termer av ekonomiska och personella resurser, samt att
- satsningarna är komplementära i meningen att parterna bidrar med delvis olika kompetens och resurser.

Mer information finns på ULF-verksamhetens nationella hemsida ulfavtal.se och den lokala Umeå-hemsidan umu.se/lararhogskolan/samarbeta-med-oss/ulf

Organisation och samverkan

Organisationen presenteras i tre huvudsakliga komponenter: Den lokala ULF-organisationen vid Umeå universitet, samverkan mellan Umeå universitet och dess fem medverkande lärosäten samt samverkan mellan Umeå universitet och dess i regionen fem medverkande skolhuvudmän, se principskiss för den övergripande samverkansstrukturen i figuren nedan.

Lokal organisation

Umeå universitets rektor har övergripande ansvar för försöksverksamheten. Lärarhögskolan vid Umeå universitet har operativt ansvar, och hanterar ULF-ärenden i sin ordinarie organisation (ledningsgrupp, forskningskommitté, styrelse, kansli), samt har därutöver tillsatt en samverkanslektor för arbete med ULF-samordning och inrättat en lokal referensgrupp bestående av seniora forskningsledare med erfarenhet av praktisk forskning. Även en kommunikatorsresurs är knuten till verksamheten. Ledning av verksamheten samordnas vid ordinarie dialogmöten mellan universitetsledningen och Lärarhögskolans ledning. En ULF-planeringsgrupp hanterar de mer praktiska aspekterna av verksamhetens organisering.

Med Umeå universitet medverkande lärosäten

Umeå universitet samverkar och undertecknar avtal med fem medverkande lärosäten: Luleå tekniska universitet, Mittuniversitetet, Högskolan Dalarna, Mälardalens högskola och Örebro universitet. Vart och ett av dessa samt Umeå universitet samverkar i sin tur, och ska ha (nya eller sedan tidigare existerande) för försöksverksamheten funktionella avtal, med ett antal medverkande skolhuvudmän. ULF försöksverksamheten ska vara väl förankrad i medverkande partners organisationer. Varje lärosäte bildar tillsammans med företrädare för ett antal skolhuvudmän varsitt regionalt samverkansråd (kan ha annan benämning). Lärosätena tecknar inom försöksverksamheten avtal med skolhuvudmän, i första hand inom den egna regionen även om undantag kan förekomma.

UMEÅ UNIVERSITET

Regelbundna lärosätesdialoger med representanter från Umeå universitet och medverkande lärosäten bildar en rådgivande referensgrupp för utveckling, erfarenhetsutbyte samt initiering och genomförande av specifika samverkansaktiviteter.

Med Umeå universitet medverkande skolhuvudmän

Under denna punkt, och motsvarande punkter nedan, tas endast upp de skolhuvudmän som har direkt samverkan med Umeå universitet och inte de skolhuvudmän som samverkar med de fem medverkande lärosätena.

Umeå universitet samverkar och undertecknar avtal lokalt med fem medverkande skolhuvudmän: Piteå, Umeå, Vännäs och Örnsköldsviks kommuner samt med Region 10. Den senare är en sammanslutning av tio mindre inlandskommuner (Arvidsjaur, Arjeplog, Dorotea, Lycksele, Malå, Norsjö, Sorsele, Storuman, Vilhelmina, Åsele) som via Region Västerbotten bildar en sammanhållen samverkansenhhet.

Tillsammans med skolhuvudmän i regionen har Umeå universitet våren 2018 inrättat ett nytt samverkansråd som utöver praktisk forskning hanterar andra övergripande strategiska frågor som t ex VFU, fortbildning, lärarekrytering, övningsskolor och kvalitetsarbete. Samverkansrådet tillsätter operativa arbetsgrupper, inklusive en för ULF-verksamheten.

Pågående aktiviteter

Övergripande samverkansmodell

Grunden för Umeå universitet arbete med försöksverksamheten ULF är en dialogmodell som används både i dialogerna med lärosäten och med skolhuvudmän, där fokus är den symmetriska och komplementära ansatsen i kombination med avtal som skrivs med lärosäten och skolhuvudmän. Umeå universitets övergripande modell för försöksverksamheten består av följande delvis överlappande faser:

- 1) Inledande dialog och gemensam formulering av målsättningar och grundläggande principer för försöksverksamheten. Stor vikt har lagts vid denna fas som ska vara aktivt vägledande för hela ULF-verksamheten, och har lett fram till formuleringen av en ULF-plan (umu.se/lararhogskolan/samarbeta-med-oss/ulf/relaterad-information/) som är ett levande dokument som kan utvecklas under försöksverksamheten.
- 2) Dialog om lokala förutsättningar och prioriteringar. Utgående från den gemensamma ULF-planen inleds en fas där medverkande lärosäten respektive regionens medverkande skolhuvudmän inbjuds att framföra sina lokala önskemål och förslag. Det görs i dialog med lärosätena respektive skolhuvudmännen om deras lokala förutsättningar och mål i relation till den gemensamma övergripande ULF-planen. Denna fas inkluderar även lokal initiering och/eller vidareutveckling av samverkansstrukturer (organisatoriskt, personellt och ekonomiskt). Det medför att vart och ett av de medverkande lärosätena och huvudmännen arbetar med sinsemellan delvis olika strukturer och aktiviteter som är lokalt anpassade, men inom den gemensamma ULF-planen.
- 3) Undertecknande av lokala ULF-avtal, utgående från fas 1 och 2, och initiering av lokala samverkansaktiviteter (t ex FoU-projekt).
- 4) Fortsatt samverkan i genomförande av ULF-avtalen.
- 5) Utvärdering och planering för fortsatt utveckling av samverkan efter försöksperioden.

UMEÅ UNIVERSITET

Aktiviteter hos medverkande lärosäten

Presentationerna nedan utgår från summeringar av dialoger och avtal.

Högskolan Dalarna

Högskolan Dalarna, HDa, ser praktiktäna skolforskning som ett verktyg för att förbättra undervisningen för elever utifrån vetenskaplig grund. Förbättring ses som ett brett begrepp som inte enbart är mätbart utan kan även exempelvis avse sociala- eller organisatoriska aspekter. HDa:s syfte med försöksverksamheten är att komplettera, vidareutveckla och förfina det system som idag reglerar samverkan för praktiktäna forskning, utveckling och undervisning mellan regionens skolhuvudmän och HDa. Under en lång period har HDa:s samarbetat med skolhuvudmän i regionen för att finna en balans mellan forskning och verksamhetsutveckling. En av HDa:s målsättningar med försöksverksamheten ULF är att stimulera och medverka till att skolan utvecklar sitt systematiska kvalitetsarbete och att resultatet ligger till grund för nya praxisnära forskningsinsatser.

HDa ser att skolans behov i huvudsak ska vara vägledande i formulering av forskningsfrågorna och att detta ska ske i en symmetrisk och komplementär ansats. Genom att skolans ledning och personal är delaktig och engagerad leder det till att forskningen blir relevant och fyller ett behov inom skolan. Forskningen ska även leda till resultat som är legitima i forskarsamhället.

HDa vill inom ramen för försöksverksamheten ULF vidareutveckla samverkan med skolhuvudmän i regionen genom att:

- Testa en regional ULF-modell för praktiktäna forskning som involverar lärare, forskare och studenter.
- Utarbeta nya rutiner för skolor och akademi att utveckla ett samskapande arbete för FoU.
- Utveckla tillämpningsinriktad utbildningsvetenskaplig forskning.
- Stärka både vetenskaplig- och utvecklingskompetens vid både skolor och lärosätet (inklusive lärarutbildning).
- Utveckla former för att sprida och förankra praktiktäna forskningsprojekt.

På HDa bedrivs försöksverksamheten ULF inom ramen för ett välfungerande regionalt samverkansarbete, *Pedagogiskt utvecklingscentrum Dalarna*, PUD. Inom försöksverksamheten förväntas parterna agera enligt de riktlinjer som finns inom PUD-samarbetet. Inom PUD träffas skolchefer, representanter från lärarutbildning och forskare flera gånger per termin. Lärarutbildningens ledargrupp är även deras interna styrgrupp för ULF, utöver det finns tre personer som arbetar operativt.

Mittuniversitetet

För Mittuniversitetet, MiUn är försöksverksamhetens *symmetriska och komplementära* ansats en central utgångspunkt. Deras medverkan i försöksverksamheten ULF kommer att bygga vidare på deras befintliga strukturer, utarbeta och pröva nya strukturer och metoder för att öka möjligheterna för regionens kommuner och det egna lärosätet att delta i praktiktäna skolforskning samt ta del av och basera sin verksamhet på aktuell skolforskning. Personal från skolhuvudmännen samt vid lärarutbildningens och rektorsutbildningens kommer att utgöra centrala samarbetspartner i framtagandet av långsiktiga samverkansmodeller.

Mittuniversitetets målsättningar är följande:

UMEÅ UNIVERSITET

- Att pröva olika kompetensutvecklande aktiviteter med syfte att stärka skolornas möjligheter och kompetens att bedriva en verksamhet baserad på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.
- Att utveckla en långsiktig och funktionell infrastruktur som ökar skolornas och lärarutbildningens möjligheter att aktivt ta del av forskningsresultat.
- Att utveckla och stärka de långsiktiga organisatoriska, finansiella och personella förutsättningarna för forskare på lärosätet och skolor i regionen att delta i FoU-projekt samt genomföra några mindre FoU-projekt för att testa olika samverkansmodeller

MiUn har en etablerad struktur för skolsamverkan, *Regionalt utvecklingsnätverk*, RUN. Inom RUN ingår samordning, utveckling och forskningsanknytning i förskola, fritidshem, skolverksamheter, lärarutbildning samt kompetensutveckling för parternas personal. De kommuner som är med i RUN är representerade i ledningsgruppen och fattar exempelvis beslut om verksamhetsplan. MiUn:s rektor har det övergripande ansvaret för deras deltagande i ULF-försöksverksamheten och det finns en styrgrupp för försöksverksamheten. Det operativa arbetet med ULF-försöksverksamheten kommer att bedrivas av ett par anställda vid RUN-kansliet.

Mälardalens högskola

Mälardalens högskola, MdH ser praktisknära forskning som samproducerad forskning där både personal från skolhuvudman och lärosäte deltar och där behovet ägs av skolhuvudmännen medan forskningsfrågorna formuleras gemensamt. De tar ett avnämarperspektiv vilket innebär att fokus är på skolutveckling utifrån perspektiv som avnäman (skolhuvudmannen) identifierat. Även lärarutbildningarna kan ses som avnämare utifrån att stärka lärarutbildningarna genom att integrera forskningsresultat och kunskaper från försöksverksamheten. Lärosätets ansvar blir att bidra med forskarnas kompetens och genom att skapa strukturer för att stärka lärarutbildningarna genom att förbereda lärarstudenterna att arbeta utifrån en vetenskaplig grund.

Skolhuvudmannens ansvar blir att:

- Skapa strukturer för FoU i den egna organisationen (i de fall de saknas).
- Formulera behov av skolutveckling som finns på vetenskaplig grund.
- Ge sin personal förutsättningar att delta i aktiviteter med FoU.

MdH:s syfte med försöksverksamheten ULF är att stärka både övningsskolornas klassrumspraktik, relationen mellan forskning och lärarutbildning samt bidra till kompetensutveckling av handledare.

Detta kommer MdH göra på två olika sätt:

- Genom att ta tillvara forskningsresultat och kunskaper från skolutvecklingsprojekt i samverkan som integreras i lärarutbildningarna, i syfte att stärka studenternas förmåga att arbeta som lärare i en klassrumspraktik på vetenskaplig grund.
- Genom att fokusera på skolhuvudmannens behov av skolutveckling identifieras och förs in i lärarutbildningarna.

MdH kommer inom försöksverksamheten ULF använda redan etablerade samverkansavtal med skolhuvudmännen inom försöksverksamheten med övningsskolor, i dessa framgår det tydligt att båda parterna har ett gemensamt ansvar. I de fall det behövs tecknas nya avtal för att tydliggöra den symmetriska och komplementära ansatsen.

UMEÅ UNIVERSITET

MdH har ett centralt samverkansavtal – *samhällskontraktet*, som är en struktur för samverkan inom offentlig sektor med regionen. *Mälardalens Kompetenscentrum för Lärande*, MKL, är en del av samhällskontraktet och här möts företrädare för regionen och lärosätet. Lärarutbildningen och skolan i regionen är prioriterade för MKL och fokus är primärt FoU och kompetensförsörjning. Försöksverksamheten ULF kommer att ingå i befintliga strukturer inom MKL. Det finns en intern grupp med vetenskapliga ledare och projektledare för ULF, gruppen leds av vice akademichef.

Örebro universitet

Örebro universitet har påbörjat att bygga upp ett centrum för praktisk forskning som även blir navet i försöksverksamheten ULF. Rektor vid Örebro universitet beslutade hösten 2016 att göra en satsning på att höja kvaliteten i universitetets lärarutbildning. Satsningen *Framtidens lärarutbildning* har en budget på 100 mkr och startade våren 2017 och kommer att pågå fram till 2022. Arbetet med försöksverksamheten ULF kommer att integreras i denna satsning och den praktiska forskningen kommer att förankras i lärarutbildningens olika forskningsprofiler. Den praktiska forskningen innebär att lärosätet i samverkan med skolhuvudmännen bedriver forskning och verksamhetsutveckling i jämbördig samverkan med regionens skolhuvudmän om skolans verksamhet i ett brett perspektiv. Den praktiska forskningen syftar till att skapa ny kunskap, stärka den vetenskapliga grunden för skolans verksamhet och att skapa en ökad förståelse för elevers arbete i skolan.

Genom att inrätta ett *Regionalt samverkansråd* för skola, forskning, verksamhetsutveckling och utbildning som innefattar all form av samverkan mellan Lärarutbildningen vid Örebro universitet och regionens skolhuvudmän, sker parternas samverkan inom detta organ. Det *regionala samverkansrådet* blir en arena som ger både universitetet och regionens skolhuvudmän möjlighet till delaktighet och inflytande, frågor som rådet behandlar är lärarutbildning, praktisk forskning, kommundoktorander och verksamhetsutveckling. I den regionala samverkansorganisationen är universitetet, regionens skolhuvudmän och region Örebro län huvudintressenterna. Rektor har det övergripande ansvaret för Örebro universitets del i försöksverksamheten ULF. Under rektor finns det ett strategiskt utbildningsråd som leds av prorektor som har det övergripande operativa ansvaret.

Luleå tekniska universitet

Den ena delen i den planerade samverkan med skolhuvudmän utgörs av en forskarskola med fokus på praktisk forskning som startar i januari 2019 med (minst) åtta doktorander. Forskarskolan finansieras till hälften av LTU och till hälften av Region Norrbotten, Boden kommun och Luleå kommun. Styrgruppen utgörs av tre ledamöter från LTU (prefekt, dekan och prorektor) samt företrädare för respektive extern part. Förutom att bidra till praktisk forskning så kommer doktoranderna även att bidra till ULF via institutionstjänstgöringen (20%). För att bygga samverkanskapacitet och skapa goda förutsättningar i Boden och Luleå kommun, som på ett aktivt sätt ska delta i forskarskolan, så ska en del av ULF-medlen fördelas till skolhuvudmännen.

Den andra delen består av tre olika aktiviteter som syftar till att bygga samverkanskapacitet utifrån varje enskild skolhuvudmans förutsättningar: partnerskolor, aktionsforskning och examensarbete. Norrbottens kommuner är en viktig samarbetspart som med redan etablerade strukturer skapar goda förutsättningar för denna del av försöksverksamheten. Som ett första steg har en arbetsgrupp bildats bestående av representanter från skolhuvudmännen (fyra kommunala och en fristående), Norrbottens kommuner och LTU. Arbetsgruppens uppgift är att till juni 2019 ha tagit fram en programförklaring och bildat ett samverkansråd.

UMEÅ UNIVERSITET

Aktiviteter i samverkan mellan skolhuvudmän och Umeå universitet

Piteå kommun

Piteå kommun har en FoU strategi, *Strategi för forskning och utveckling i Piteå kommuns skolor*, som är ett lokalt styrande dokument och det ligger till grund för kommunens deltagande i försöksverksamheten ULF. I strategin betonas vikten av att *kommunen kan skapa en organisation som driver arbetet med forskning och utveckling i kommunens skolor i samverkan med lärosäten*. Samverkan ska bidra till att stärka lärarprofessionens kompetens, praktiska möjligheter att delta i och bedriva forskning samt att tillsammans med lärosäten bygga gemensamma kunskapssystem.

Piteå kommun vill se en samverkande praktik där såväl praktiskt yrkeskunnande som vetenskaplig kunskap samspelar i ett utvecklingsarbete som går i bägge riktningar mellan skola och akademi. Det innebär att parterna *gemensamt* genom forskning, ny kunskap, utbildningsinsatser, reflektioner och målmedvetenhet tillsammans strävar mot att såväl skolan, lärarutbildningen som utbildningsvetenskaplig forskning ska utvecklas i önskvärd riktning.

Inom ramen för försöksverksamheten ska dessa aktiviteter testas och utvecklas:

- "Inträdesstrukturer" (strukturer som har till syfte att skapa ett naturligt inträde för lärare, skolläda och forskare att medverka i praktiska forskning).
- Aktionsforskning
- Forskningscirkel
- Examensarbete i samverkan

Piteå kommun kommer även att arbeta med hur dessa kan länkas samman med varandra.

Region 10

Region 10 är som nämnts ovan en sammanslutning av 10 inlandskommuner med gemensamma utmaningar. Inom skolans område finns i Region 10 en utbyggd samverkan, bland annat har man anställt en gemensam utbildningsstrateg i samverkan med Region Västerbotten.

Aktiviteter inom avtalet är tänkt att utgöras av så kallade *Change Labs* där lärare, skolläda och forskare tillsammans inventerar, problematiserar, analyserar och arbetar för att utveckla nya pedagogiska metoder och arbetssätt via formativa interventioner, som är en systematisk modell för att sätta igång och stötta pedagogiska läroprocesser med fokus på nya metoder och arbetssätt. Fokus är att bedriva och utveckla fjärrundervisning på vetenskaplig grund, samtidigt som forskning sker på dessa processer.

Områden för aktiviteterna är:

- Fjärr- och distansbaserat lärande i glesbygdskommuner.
- Handledning och vägledning via fjärrteknik avseende modersmål och moderna språk samt specialpedagogisk verksamhet.
- Skollärares kompetenser att organisera för fjärrundervisning
- Organisation inom och mellan kommuner för att organisera fjärrundervisning och annan behovsbaserad verksamhetsutveckling som är unik för skolor i glesbygdsmiljöer.

UMEÅ UNIVERSITET

Övriga medverkande skolhuvudmän

Utvecklingen av strukturer och aktiviteter för samverkan mellan Umeå universitet och Umeå, Vännäs och Örnsköldsviks respektive kommuner pågår. Ett delavtal i form av en avsiktsförklaring finns undertecknat mellan Umeå universitet och Vännäs kommun.

Finansiering

Av statsanslaget på totalt ca 30 mkr till Umeå universitet avsätts ca 6 mkr till universitetets organisation av försöksverksamheten, inklusive nationell samordning och extern utvärdering. Återstående 24 mkr fördelas lika till samverkansaktiviteter vid Umeå universitet och de fem medverkande lärosätena. Dvs 4 mkr per lärosäte, under förutsättning att varje lärosäte självt bidrar med minst samma belopp i medfinansiering och i avtal specificerar en försöksverksamhet i linje med den övergripande ULF-planen. De fem medverkande lärosätena kommer alltså att bidra med totalt ca 20 mkr av egna medel till ULF-verksamheten. Vart och ett av lärosätena samverkar med flera skolhuvudmän vardera, som i sin tur bidrar med substantiell medfinansiering (i ekonomiska och/eller personella resurser) till samverkan.

Beträffande de 4 mkr av statsanslaget som Umeå universitet använder till samverkansaktiviteter fördelas 2 mkr till medverkande skolhuvudmän och 2 mkr till forskning vid Umeå universitet. Därutöver tillskjuter Lärarhögskolan ytterligare ca 14 mkr av egna forskningsmedel till ULF-samverkan, där den innehållsliga inriktningen på forskningen i huvudsak utgår från skolhuvudmännens egna identifierade behov.

Totala resurser som avsätts till försöksverksamheten inom Umeå universitetets del av regeringsuppdraget blir då ca 30 mkr i statsanslag plus ca 34 mkr från Umeå universitet och medverkande lärosäten plus skolhuvudmännens medfinansiering som till stor del är i form av arbetstid inom skolförvaltning, skolledning och lärares arbetstid.

Slutsatser och lägesbeskrivning

I relation till ovan nämnda fem faser blir lägesbeskrivningen följande:

1. Inledande dialog och gemensam formulering av målsättningar och grundläggande principer för försöksverksamheten. Denna fas är genomförd.
2. Dialog om lokala förutsättningar och prioriteringar inom den gemensamma ULF-planen samt utveckling av samverkansstrukturer. Denna fas har varit en omfattande och arbetsintensiv del av ULF-samverkan, och är i huvudsak genomförd men pågår fortfarande i några fall där slutliga avtal ännu inte undertecknats, se pkt 3.
3. Undertecknande av lokala ULF-avtal och initiering av aktiviteter. Avtal är undertecknade med Högskolan Dalarna (bifogas denna redovisning som exempel), Mälardalens Högskola och Mittuniversitetet. Avtalet med Örebro universitet är i stort sett färdigt att undertecknas, medan avtalet med Luleå Tekniska universitet planeras undertecknas under våren 2019. Avtal är undertecknade med Piteå kommun (bifogas denna redovisning som exempel) och Region 10. Avtal med övriga tre skolhuvudmän planeras undertecknas under våren 2019.
4. Fortsatt samverkan i genomförande av ULF-avtalen. Denna fas är påbörjad i de fall avtal är undertecknade.
5. Utvärdering och planering för fortsatt utveckling av samverkan efter försöksperioden. Denna fas är i huvudsak inte påbörjad.

Bilaga A

Till ministern för högre utbildning och forskning, Matilda Ernkrans

Försöksverksamhet med samverkan kring praktiktäna forskning (ULF), delredovisning 2018

Vi värdesätter det förtroende regeringen visar våra lärosäten genom uppdraget att bedriva en försöksverksamhet med samverkan kring praktiktäna forskning under perioden 2017-2021.

Under 2018 har arbetet utvecklats på ett positivt sätt. Ytterligare tjugo lärosäten och åtskilliga skolhuvudmän har anslutit sig till försöksverksamheten. Samarbetet sker inom ramen för fyra noder som har etablerats kring oss som ansvariga universitet. Runt om i landet ingås överenskommelser mellan enskilda lärosäten och skolhuvudmän genom vilka vi tillsammans skapar långsiktigt hållbara förutsättningar för samverkan kring praktiktäna forskning.

I delredovisningen för 2018 beskrivs såväl den nationella samordningen som arbetet i de fyra noderna. Delredovisningen 2018 innefattar också en delrapport från den norska forskargrupp som har uppdragits att löpande utvärdera försöksverksamheten. Utvärderarnas delrapport bifogas Göteborgs universitets redovisning.

Eva Wiberg
Rektor
Göteborgs universitet

Johan Sterte
Rektor
Karlstads universitet

Hans Adolfsson
Rektor
Umeå universitet

Eva Åkesson
Rektor
Uppsala universitet

Nationell samordning av försöksverksamheten ULF

Försöksverksamheten ULF är av nationellt intresse och har långsiktiga målsättningar, vilket ställer krav på nationell samordning. Uppdraget samordnas med utgångspunkt i en gemensam avsiktsförklaring undertecknad av rektorerna vid de fyra ansvariga universiteten. De fyra rektorerna har bildat ett huvudmannaråd som träffas årligen.

För samordning, erfarenhetsutbyte och löpande kommunikation inrättades 2017 en nationell samordningsgrupp. Samordningsgruppen består av företrädare med ledningsansvar för lärarutbildning samt av projektledare vid de fyra ansvariga universiteten. Ordförandeskapet i samordningsgruppen alternerar årligen, under läsåret 2018/2019 innehas det av Umeå universitet. Samordningsgruppen rapporterar till huvudmannarådet.

Hösten 2017 bjöds samtliga lärosäten med examenstillstånd för lärarutbildning in att anmäla intresse för medverkan i försöksverksamheten. Under 2018 har fyra noder bestående av totalt 25 lärosäten etablerats. De 21 lärosäten som anmälde intresse för medverkan har knutits till ett ansvarigt universitet enligt följande: Göteborgsnoden (6 lärosäten), Karlstadnoden (4 lärosäten), Umeånoden (6 lärosäten) och Uppsalanoden (9 lärosäten).

Samordningsgruppen har träffats löpande under 2018. Förutom erfarenhetsutbyte kring det arbete som bedrivs inom de fyra noderna förs dialog med nationella aktörer som har intresse av och beröringspunkter med försöksverksamheten.

Under 2018 har möten ägt rum med Skolforskningsinstitutet (januari och november), Lärarförbundet och Lärarnas riksförbund samt deras studerandeorganisationer (februari), Sveriges kommuner och landsting och Friskolornas riksförbund (mars), Skolverket (oktober) och Vetenskapsrådet och ALF-kansliet (maj). I början av året skedde också regelbundna avstämningar med regeringens särskilda utredare för Utredningen om praktikhäna skolforskning i samverkan (SOU 2018:19). Vidare genomfördes ett seminarium i Almedalen.

Samordningsgruppen har genomfört en upphandling av utvärdering av försöksverksamheten. Avtal beträffande *Utvärdering av försöksverksamhet gällande samverkan kring praktikhäna forskning* (referensnummer EUI 17 082) har ingåtts mellan Göteborgs universitet, å försöksverksamhetens vägnar, och Universitetet i Sørøst-Norge. Utvärderingen genomförs av en forskargrupp vid Universitetet i Sørøst-Norge under ledning av Tine Sophie Prøitz. Sedan augusti medverkar utvärderarna som observatörer vid vissa av samordningsgruppens möten. Utvärderarna har också genomfört inledande besök i noderna.

För löpande kommunikation och informationsspridning har en nationell webbplats etablerats: www.ulfavtal.se. Kommunikativa insatser samordnas av ett kommunikatörsnätverk bestående av kommunikatörer vid de ansvariga universiteten, vilka deltar regelbundet på samordningsgruppens möten. En kommunikationsplan har tagits fram och tillsänts samtliga medverkande lärosäten för vidare spridning till berörda skolhuvudmän.

Samarbetsavtal gällande ULF-försöksverksamhet med praktikinära forskning

UMEÅ UNIVERSITET

1 Parter

1. Umeå universitet, 202100-2874, (UmU)
Läraryhögskolan
901 87 Umeå
Kontaktperson: Johan Lithner
2. Piteå kommun, 212000-2759,
Box 732, 941 28 PITEÅ
Kontaktperson: Kristina Hansson

Nedan gemensamt benämnda som "Parter(na)"

2 Definitioner

Skola: alla skolväsendets skolformer

Lärare: inkluderar all skolpersonal som direkt eller indirekt arbetar med undervisning.

FoU: (Forskning och Utveckling) betecknar samverkan mellan tillämpad praktisknära forskning och skolverksamhetsutveckling.

3 Bakgrund

Regeringen har genom beslut den 9 mars 2017 (U2015/03573/UH, U2017/01129/UH) uppdragit åt Uppsala universitet, Göteborgs universitet, Umeå universitet och Karlstads universitet att planera och genomföra en försöksverksamhet i syfte att utveckla och pröva olika modeller för samverkan mellan lärosäten och huvudmän inom skolväsendet kring praktisknära forskning. Försöksverksamheten har fått namnet ULF - Utveckling, Lärande, Forskning. Den ska bidra till en stärkt vetenskaplig grund i lärar- och förskollärarytbildningarna och i skolväsendet.

Följande samverkansavtal mellan Piteå kommun och Umeå universitet reglerar tidsperiod, syfte, målsättningar och ekonomiska åtaganden för parternas samverkan inom försöksverksamheten ULF som pågår 2017-2021. Se ulfavtal.se för regeringens beslut om försöksverksamheten samt de ansvariga universitetens avsiktsförklaring.

4 Försöksverksamhetens övergripande syfte

Det finns behov av att vidareutveckla utbildningsvetenskaplig forskning mot att bli mer användbar som stöd för verksamhetsutveckling inom skolväsende och lärarytbildning. Samverkan mellan lärosäten och skolhuvudmän behövs för att tydliggöra forsknings- och utvecklingsbehov och ge möjlighet för lärare och forskare att samverka kring identifierade behov, som ett led i skolans och

UMEÅ UNIVERSITET

lärosätets kvalitetsarbete. Parternas ömsesidiga och långsiktiga engagemang är en förutsättning för att skapa hållbar forskning och utveckling och tillgängliggöra utvecklings- och forskningsresultat även utanför den egna miljön.

Praktiknära forskning avser inom försöksverksamheten sådan utbildningsvetenskaplig forskning som förutsätter såväl lärosätenas som skolhuvudmännens strukturer och resurser. Den har som mål att lösa problem, och utnyttja potentialer, inom undervisningen/utbildningen eller att identifiera faktorer som leder till förbättrade elevresultat inom läroplanernas samtliga områden.

Utbildningsvetenskaplig forskning är till sin karaktär bred och tvärvetenskaplig, och innefattar många discipliner med forskare från olika ämnesområden, i enlighet med den beskrivning som tillhandahålls av Utbildningsvetenskapliga kommittén vid Vetenskapsrådet. Den praktiknära forskningen inom försöksverksamheten ska hålla hög vetenskaplig kvalitet, vara tydligt kopplad till verksamhetsutveckling, och dokumenteras genom publikationer.

Sammanfattningsvis är syftet med försöksverksamheten ULF att:

- skolans behov ska utgöra en väsentlig del av vägledningen för forskningen,
- basera verksamhetsutveckling på såväl beprövad erfarenhet som forskning
- vidareutveckla tillämpningsinriktad utbildningsvetenskaplig forskning,
- genom samverkan mellan skola och lärosäte skapa långsiktigt hållbara strukturer för att initiera, genomföra och i övrigt främja praktiknära forskning och verksamhetsutveckling,
- stärka lärarutbildningen via studenternas medverkan i försöksverksamheten samt att
- stärka både utvecklingskompetens och vetenskaplig kompetens vid både skolor och lärosäten.

Det är en *symmetrisk och komplementär* ansats i meningen att samverkan bygger likvärdigt på parternas behov, kompetenser och engagemang, som kompletterar varandra. Det innebär att:

Skolans verksamhetsutveckling baseras på bland annat vetenskaplig grund och lärosätets utveckling av lärarutbildning och forskning baseras på bland annat dess relevans för utbildningssystemet,

- Lärares, skolledares och annan skolpersonals kompetens att identifiera, genomföra och utvärdera verksamhetsutveckling och forskares utbildningsvetenskapliga forskningskompetens värderas lika,
- Skolans och lärosätets engagemang i FoU är långsiktigt och symmetriskt bland annat i termer av ekonomiska och personella resurser, samt att
- satsningarna är komplementära i meningen att parterna bidrar med delvis olika kompetens och resurser.

UMEÅ UNIVERSITET

5 Generella utgångspunkter

5.1 FoU i symmetrisk och komplementär samverkan

Medverkande skolhuvudman förväntas:

- bedriva systematisk verksamhetsutveckling, och gärna ha verksamhetsförlagd lärarutbildning,
- ge goda förutsättningar för involverade att bedriva verksamhetsutveckling och samverkan,
- ha förankrat försöksverksamheten på berörd ledningsnivå, och garantera stabilitet och långsiktighet för att svara upp mot ingångna avtal samt
- ha eller utveckla en policy (eller motsvarande) gällande FoU-samverkan med lärosäten.

Medverkande lärosäte förväntas:

- bedriva utbildningsvetenskaplig forskning med relevans för FoU.
- ge goda förutsättningar för involverade att bedriva forskning och samverkan.
- ha förankrat försöksverksamheten på berörd ledningsnivå, och garantera stabilitet och långsiktighet för att svara upp mot ingångna avtal samt
- ha eller utveckla en policy (eller motsvarande) gällande FoU-samverkan med skolhuvudmän.

5.2 Strukturer och aktiviteter för långsiktig samverkan

ULF försöksverksamhet ska utveckla nya (eller vidareutveckla existerande) *samverkande strukturer*, dvs miljöer, mötesplatser, etc. som kan främja FoU. En särskild utmaning för försöksverksamheten är att skapa långsiktigt hållbara mötesplatser för lärare och forskare, och även i vidare mening för aktörer från skolhuvudmän och lärosäten, som integrerade delar av arbetet i skolans och lärosätenas verksamheter. Strukturernas funktion och långsiktiga hållbarhet studeras genom deras initierande och genomförande av konkreta *FoU-aktiviteter*. I Umeå universitets ULF-plan (se ulfavtal.se) presenteras de aktiviteter som kan ingå i försöksverksamheten, t ex FoU-projekt, uppdrag, FoU-miljöer och kompetensutveckling. Denna ULF-plan är ett levande dokument och aktiviteter kan tillkomma efter förslag från medverkande parter.

5.3 Relation till lärarutbildning

Aktiviteter inom ULF försöksverksamhet bör anknyta till lärarutbildning, t ex via examensarbeten, verksamhetsförlagd utbildning eller på annat sätt.

5.4 Samverkansorganisation

Umeå universitet samverkar och undertecknar avtal med fem *medverkande lärosäten*: Luleå tekniska universitet, Mittuniversitetet, Högskolan Dalarna, Mälardalens högskola och Örebro universitet. Vart och ett av dessa samt Umeå universitet samverkar i sin tur och ska ha (nya eller sedan tidigare existerande) för försöksverksamheten funktionella avtal med ett antal *medverkande skolhuvudmän*. ULF försöksverksamhet ska vara väl förankrad i medverkande parter

UMEÅ UNIVERSITET

organisationer. Varje lärosäte bildar tillsammans med företrädare för ett antal skolhuvudmän ett *regionalt samverkansråd* (kan ha annan benämning). Lärosätena tecknar inom försöksverksamheten avtal med skolhuvudmän, i första hand inom den egna regionen även om undantag kan förekomma.

5.5 Personella, finansiella och övriga resurser

Som komplettering till regeringens anslag förväntas alla medverkande parter medfinansiera sitt deltagande i försöksverksamheten, direkt med finansiella resurser och/eller indirekt med personella och övriga resurser. Denna medfinansiering förväntas vara omfattande, men bestäms från fall till fall och kan anpassas till karaktären hos aktiviteterna och parternas förutsättningar.

5.6 Tidsplan, kommunikation och utvärdering

Enligt regeringens beslut pågår försöksverksamheten 2017-2021 och de fyra ansvariga universiteten ska slutredovisa uppdraget senast den 1 mars 2022. Medverkande lärosäten och skolhuvudmän förväntas bidra till dokumentation, kommunikation och utvärdering.

6 Specifika åtaganden för detta avtal

Piteå kommun ställer sig bakom syfte, definition av praktknära forskning, syn på relation mellan forskning och skolutveckling, den symmetriska och komplementära ansatsen samt parternas roller och ansvar såsom beskrivna i punkterna ovan samt i Umeå universitets ULF-plan för försöksverksamheten ULF.

6.1 FoU i symmetrisk och komplementär samverkan

Nedan redovisas hur Piteå kommun beaktar a) samverkans syfte, b) vad praktknära forskning innebär, c) relationen mellan forskning och verksamhetsutveckling (FoU), d) den symmetriska och komplementära ansatsen samt e) parternas roller.

a. Samverkans syfte

FoU strategin *Strategi för forskning och utveckling i Piteå kommuns skolor* (Barn- och utbildningsnämnden, 2014-06-25, § 84) är ett lokalt styrande dokument som ligger till grund för kommunens deltagande i försöksverksamheten ULF. I strategin betonas vikten av att kommunen kan "skapa en organisation som driver arbetet med forskning och utveckling i kommunens skolor i samverkan med lärosäten" (s. 11). Samverkan ska bidra till att stärka lärarprofessionens kompetens, praktiska möjligheter att delta i och bedriva forskning samt att tillsammans med lärosäten bygga gemensamma kunskapssystem.

b. Praktknära forskning

I kommunens FoU strategi används "forskning i pedagogisk yrkespraktik" för att ange den forskningsinriktning och kunskapsbildning som anses betydelsefull, kan bidra till att öka värdet på lärarens arbete och lärarutbildning, sätter ord på erfarenhet som formats i den pedagogiska yrkespraktiken, bygger på tillit till professionens kunnande samt stärker möjligheten för professionen att i samverkan med forskare utveckla sin specifika kunskapsbas. Piteå kommun uppfattar att strategins syn ligger i linje med försöksverksamhetens definition av praktknära utbildningsvetenskaplig forskning. Vidare är Piteå kommun införstådd med att sådan forskning

UMEÅ UNIVERSITET

förutsätter stabila och långsiktiga samverkande strukturer och bägge parter resurser, kompetenser och engagemang.

c. Relation mellan forskning och verksamhetsutveckling

I synen på forskning och utveckling, FoU, betraktar Piteå kommun FoU som försök att bygga broar mellan forskning och utvecklingsarbete. Synen på relationen mellan forskning och utveckling, bygger ofta på ett linjärt förhållande att forskning ses som ett medel för att lösa problem. Men vi ser relationen som mer komplex än så, nämligen en samverkande praktik där såväl praktiskt yrkeskunnande som vetenskaplig kunskap samspelar i ett utvecklingsarbete som går i bägge riktningar. Det innebär att parterna *gemensamt* genom forskning, ny kunskap, utbildningsinsatser, reflektioner och målmedvetenhet tillsammans strävar mot att såväl skolan, lärarutbildningen som utbildningsvetenskaplig forskning ska utvecklas i önskvärd riktning.

d. Symmetrisk och komplementär ansats

Kommunens utgångspunkt är att samverka mellan forskare och lärare, lärosäte och kommun är betydelsefullt. Men lika viktigt som själva samverkan är den anda av ömsesidighet, respekt och tillit som det samverkande arbetet ska präglas av. I en sådan *tillitstyrd samverkansmodell* möjliggörs syfte och mål genom öppenhet, givande och tagande, tillit och förtroende samt respekt för varandras professionella kunskaper och olika kompetenser. Att bygga nya gemensamma kunskapsystem och FoU miljö/er över organisationsgränserna handlar således inte enbart om att parterna ska skapa gemensamma strukturer och delta i gemensamma aktiviteter, utan också om hur människorna ser på varandra när de gemensamt tar strukturerna i bruk och bedriver aktiviteterna. Detta ställer höga krav på parternas samverkanskompetens (Daniels, 2010; Daniels, Edwards, Engeström, Gallagher, & Ludvigsen, 2010; Engeström, 2007; Hansson, 2014). Inom ramen för ULF vill Piteå kommun pröva, utveckla och utvärdera en *tillitsstyrd samverkans- och aktivitetsmodell* och därmed bidra i arbetet med att utveckla kunskap om hur den samverkande och praktikinära forskningen utvecklas i den symmetriska och komplementära ansatsens praktik.

e. Parternas roller

Genom detta avtal förbinder sig Piteå kommun att uppfylla de förväntningar som ovan anges för huvudman och lärosäte. Kommunen ansvarar för att; bedriva systematisk verksamhetsutveckling på vetenskaplig grund, verksamhetsförlagd lärarutbildning, ge goda förutsättningar för involverade att bedriva verksamhetsutveckling och samverkan, förankra försöksverksamheten på berörd ledningsnivå, garantera stabilitet och långsiktighet för att svara upp mot ingånget avtal avseende forskning och utveckling i samverkan. Det som ovan beskrivs som Umeå universitets ansvar ligger i sin tur som grund för förverkligandet av universitetets förväntningar på kommunen och vice versa.

6.2 Strukturer och aktiviteter för långsiktig samverkan

Piteå Utbildningsvetenskapliga råd (PUR) antog den 8.5 2018 övergripande riktlinjer för innehållet i Piteå kommuns ULF-avtal. Enligt dessa ska ULF-avtalet inriktas mot att utveckla en FoU miljö i samverkan mellan Piteå kommuns förskola och skola, Umeå universitet och Luleå Tekniska Universitet (LTU). Piteå kommun avser att inom ramen för försöksverksamheten undersöka hur dessa tre parter kan forma en sammanhållen FoU-miljö för praktikinära forskning i skolan. Nedan beskrivs de strukturer (punkt 1-3) och aktiviteter (punkt 4) som byggandet av FoU-miljön ska utgå från.

UMEÅ UNIVERSITET

1. Lärares och forskares inträde och medverkan i FoU-miljön

Av central betydelse för utveckling av samverkan kring praktisknära forskning i skolan är att hitta ingångar som gör det möjligt att för både lärare och forskare att samverka. Inom FoU miljön ska därför utvecklas och prövas olika "inträdesstrukturer", dvs. sådana strukturer har till syfte att skapa ett naturligt inträde för lärare och skolledare, oavsett behörighet till högre studier, och forskare att medverka i praktisknära forskning i skola/förskola. Förhoppningen är att sådana "inträdesstrukturer" ska underlätta inträdet, möjliggöra medverkan i FoU-miljön samt bidra till långsiktigt hållbara strukturer för samverkan kring praktisknära forskningen i skolan. Inom ramen för försöksverksamheten utvecklas och prövas i detta syfte: a. aktionsforskning, b. forskningscirkel och c. examensarbete i samverkan samt hur dessa tre kan länkas samman med varandra.

a) Aktionsforskning och forskningscirkel

Inom ramen för ULF avser Piteå kommun att integrera aktionsforskning och forskningscirkel i förskolans och skola som stabila inträdesstrukturer. Med inträdesstrukturer avses här sådana strukturer som är öppna för samverkan mellan forskare, lärare och skolledare och kan knyta an till och utveckla förskolans/skolans befintliga strukturer för kunskapsbildning, det systematiska kvalitetsarbetet. Bägge kan beskrivas som både metod och mötesplats för kunskapsbildning och professionell utveckling och exempel på forskning som syftar till att både beforska och utveckla en verksamhet (FoU). Lärarna, skolledarna och lärarstuderande har en aktiv roll i processerna, eftersom de är med och identifierar ett område som är angeläget för dem att utveckla. De skapar frågor som de vill undersöka och planerar och iscensätter aktiviteter i sin praktik som syftar till att skapa förståelse eller förändring inom det valda området. De dokumenterar och reflekterar över processen samt tar vidare lärdomar för fortsatt utvecklingsarbete. Forskare har både en handledande och forskande roll. De fungerar som vetenskapliga handledare och bidrar med teoretiska och praktiska kunskaper. Forskarna bedriver också studier av aktionsforskningsprocesserna och/eller det område som fokuseras. Genom aktionsforskningsprocesser kan erfarenheter inom förskolans och skolans verksamheter bli beprövade och lyftas till en mera generell nivå genom spridning av resultat som lärare och skolledare samt forskare gör i olika sammanhang.

b) Examensarbete i samverkan

Examensarbete i samverkan bygger vidare på befintliga strukturer för VFU och skolans/förskolans systematiska kvalitetsarbete. Syftet är att integrera praktisknära forskning till redan etablerade strukturer som uppfattas som "naturliga" inslag i såväl lärosätenas som skolans/förskolans verksamheter och systematiska kvalitetsarbete. En central tanke i skolans/förskolans systematiska kvalitetsarbete är att det ska vara den process där förskolor/skolor identifierar utvecklingsområden, formulerar och iscensätter planer utifrån sina behov samt att utvärdera genomförda insatser för förbättring. Examensarbete i samverkan bygger på att:

- problemställningen ska baseras i verksamhetens behov och skolans/förskolans interna kvalitetsarbete
- forskare uppmanas att involvera lärarstudenters examensarbeten i strukturen
- utveckla en specifik form av grupphandledning av studenterna där lärare, lärarstuderande och forskare deltar
- ämnet matchas till såväl handledarens forskningsområde som skolans identifierade behov av kunskap
- underlätta lärarstuderandes, lärares och forskares inträde och medverkan i en samverkande och pågående FoU praktik i skolan,

UMEÅ UNIVERSITET

- såväl vetenskaplig- som VFU-handledning integreras i forskningsprocessen

2. Kompetens, tjänster och uppdrag i FoU-miljön

Den stora utmaningen och akuta frågan kopplat till FoU-miljön, handlar om att skapa goda förutsättningar för miljön att utvecklas. Det handlar dels om att identifiera miljöns nyckelaktörer, dvs. tjänster/uppdrag med formellt uppdrag att utveckla FoU-samverkan och dels om att trygga lärares/rektors FoU-kompetens. Kraften och engagemanget kring FoU-samverkan kommer likvärdigt från bägge håll. Med utgångspunkt i den samverkan som bedrivs sedan 2007 mellan Piteå kommun och Institutionen för estetiska ämnen, Umeå universitet och tillsammans med Centrum för Skolledarutveckling vill Piteå kommun arbeta med att utveckla följande strukturella förutsättningar för FoU inom ramen för ett FoU-uppdrag:

- upprätta ett nationellt professionsprogram och kompetensutveckling (avancerad nivå) för lärare och rektorer med inriktning mot forskning och utveckling i skolan och behörighet till forskarutbildning
- utreda och definiera "FoU-magistrandens" roll/uppdrag i FoU-miljön/skolan
- inrätta kommundoktorandtjänster med inriktning mot FoU i skolan och uppdrag i FoU miljön.
- inrätta ett samverkanslektorat i kommunen, och på så vis docka an till lärosätets FoU strukturer i form av samverkanslektorat, och bidra till utvecklingen av nya meriteringssystem för forskare kopplat till FoU i samverkan

3. FoU konferens och FoU seminarier

Piteå kommun vill inom ramen för ULF skapa återkommande mötesplatser för FoU, dels genom att inrätta en seminarierie Mötesplats, Utveckling, Lärande och Forskning (MULF-talk) och dels genom att etablera en nationell och långsiktig mötesplats mellan forskare och lärare/skola och akademi i form av en FoU-konferens, varav den första genomförs i Piteå 2021. Vid mötet den 7.2 2019 beslutade rådet att inrätta seminarierien som en del av ULF-verksamheten. PUR beslutade vid mötet den 23.1 2018 (PUR 20180123, § 9) att bilda en arbetsgrupp med ansvar för planering och genomförande av en forskningskonferens 2021. Följande riktlinjer anger FoU konferens syfte i relation till försöksverksamheten, nämligen att

- stärka samverkan mellan skola och lärarutbildning
- till innehåll och form gestaltar en symmetriskt och komplementär syn på forskning och utveckling, förskola/skola och akademi, forskare och lärare i förskola/skola.
- synliggöra såväl praktisknära forskning som erfarenheter och lärdomar av utvecklingsarbete i förskola/skola
- utgöra en nationell mötesplats för samverkande praktisknära forskning i förskolans/skola
- möjliggöra och understödja arbetet med att skapa hållbar och långsiktig samverkan kring FoU i förskola/skola

Arbetsgruppen för konferensen leds av vetenskaplig ledare Kristina Hansson som sammankallar gruppen. Vid första mötet upprättas förslag på konferensens tema, konferensens arbetsformer, tidsplan och ansvarsfördelning inom gruppen. Arbetsgruppen rapporterar fortlöpande till PUR och till berörda vid medverkande lärosäten.

UMEÅ UNIVERSITET

4. FoU-projekt

Inom ramen för ULF genomföra ett/flera FoU projekt med inriktning mot samverkande praktiktära forskning. Med FoU-projekt avses en praxisorienterad ansats som rymmer olika praktiktära forskningstraditioner. FoU-projekten ska tillgodose såväl inomvetenskapliga som utomvetenskapliga behov samt behov av brobyggande mellan forskning och utveckling. Syftet är att dels involvera hela skolor/förskolor, dels att erbjuda handledning till a. lärare och b. rektorer med utgångspunkt i frågor som utgår från deras yrkespraktiker i skola och förskola.

Syftet för lärare är:

- att utifrån egenvalda områden i yrkespraktiken, tillsammans med kollegor och i samverkan med forskare utveckla sin praktik genom att praktisera ett vetenskapligt förhållningssätt
- främja långsiktiga strukturer för samverkan i skolan mellan lärare och forskare

Syftet för rektor är:

- att stärka rektorers förmåga att leda pedagogisk utveckling utifrån vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet inom valt problemområde
- främja långsiktiga strukturer för progression i rektorsyrket genom utökad samverkan mellan huvudman och forskare inom rektorsutbildning

Syftet för forskarna är:

- att lära i samverkan hur samverkande praktiktära forskning i skolan kan utvecklas
- främja långsiktiga strukturer för samverkan mellan huvudman och lärosäte, forskare, lärare och rektorer
- med utgångspunkt i det egna intresseområdet bedriva praktiktära forskning i samverkan med skolans yrkesverksamma (lärare och rektorer)

FoU-projektet vänder sig dels till forskare vid UmU och LTU med intresse för aktionsforskning och dels till forskare med expertis inom de områden som lärarnas och rektorernas aktionsforskningsprojekt berör. Arbetet kring FoU-projektet sker i en process bestående av fem olika steg:

1. Utlysning via PUR för förskolors/skolors ansökan om handledning av aktionsforskning.
2. Lärare och rektorer ansöker via en projektbeskrivning till PUR om deltagande i aktionsforskningsprojekt. Ansökningar granskas, bedöms och väljs ut utifrån uppställda kvalitetskriterier.
3. Prioriterade aktionsforskningsprojekt matchas till forskare utifrån det intresseområde som projektet riktas mot.
4. Forskare med inriktning mot aktionsforskning för lärare och rektorer kopplas till Piteå kommuns FoU-miljö.
5. Forskarna utvecklar utifrån projektbeskrivningen förslag forskningsplan, som beskriver hur de vill samverka med lärarna/rectorerna, hur deras kunskap kan bidra till aktionsforskningsprojektet samt forskningsstudiens syfte, forskningsfråga, teorier, metoder för att bedriva praktiktära studier inom aktionsforskningsprojektets intresseområde.
6. Berörda lärare, rektorer och forskare utvecklar med utgångspunkt i projektbeskrivning och forskningsplan en gemensam FoU plan

UMEÅ UNIVERSITET

6.3 Relation till lärarutbildning

I samtliga punkter som beskrivits under 6.2 är ökad utbyte mellan lärarutbildning och skolans aktörer en grundläggande och viktig del av FoU-miljön. Försöksverksamheten utgår från att relationen mellan kommunen och lärarutbildning ska bygga på ömsesidig nytta för bägge parter. Det kan handla om att lärarstudier och lärare i skolan samverkar och delta i studier som forskare initierat, men också tvärtom att forskare kan involveras i studier som bygger på lärares/lärlarstudierandes behov av kunskap. En viktig del i Piteå kommuns FoU miljö är att skapa förutsättningar för kommunikation kring den praktiska forskningen som bedrivs. Genom examensarbete i samverkan stärks relationen mellan blivande lärare, lärare i skolan och forskare/lärare i lärarutbildning samtidigt som praktiska forskningen integreras som en rutin i såväl lärarutbildningen som skolans praktik.

6.4 Samverkansorganisation

6.4.1 Umeå universitet

Umeå universitets rektor har övergripande ansvar för UmU-delen av försöksverksamheten. Lärrhögskolan har operativt ansvar, och bereder ULF-ärenden i sin ordinarie organisation (ledningsgrupp, forskningskommitté, styrelse), samt har tillsatt en samverkanslektor för arbete med ULF-samordning och en referensgrupp bestående av seniora forskningsledare med erfarenhet av praktiska forskning. Även en kommunikationsresurs är knuten till verksamheten. Ledning av verksamheten samordnas vid ordinarie dialogmöten mellan universitetsledningen och Lärrhögskolans ledning. En ULF-planeringsgrupp hanterar de mer praktiska aspekterna av verksamhetens organisering.

6.4.2 Medverkande skolhuvudman

Arbetet med regeringsuppdraget integreras som en del av Piteå kommuns befintliga organisation för forskning och utveckling i skolan. Denna utgörs av utbildningsförvaltningens ledningsgrupp, FoU-beredning (förvaltningschef, vetenskaplig ledare och skolforskare) och Piteå Utbildningsvetenskapliga råd (PUR). PUR inrättades 2016 av Barn- och utbildningsnämnden för att i samverkan mellan Piteå kommun, Umeå universitet och Luleå tekniska Universitet främja vetenskaplig verksamhet och bildande av vetenskapliga strukturer för utveckling av skola, utbildning och en lärarprofession på vetenskaplig grund. Rådets primära uppgift är att bedriva praktiska forskning med utgångspunkt i det pedagogiska arbetet och lärares frågor. Rådet är sammansatt av lärare, skolledare och forskare med intresse för praktiska forskning i samverkan från bägge lärosäten. Den vetenskapliga ledaren ligger organisatoriskt placerad under förvaltningschefen och utgör tillsammans med PUR försöksverksamhetens operativa grupp, med uppdrag att bereda och föreslå åtgärder till förvaltningsledning. På förvaltningsnivå har inrättats två funktioner, *FoU beredning* och *FoU-gruppen*, för dialog, planering och genomförande av FoU aktiviteter. FoU beredningen består av förvaltningschef, vetenskaplig ledare samt berörd samverkande forskare. *FoU-gruppen* består av för- och grundskolechefer, gymnasiechef och vetenskaplig ledare samt berörd samverkande forskare. På skolnivå ansvarar respektive rektor för att skapa förutsättningar för de delar av försöksverksamheten som genomförs där kan genomföras

6.4.3 Gemensam samverkansorganisation

Forskarmöten: Vid 2 tillfällen under läsåret anordnas forskarmöten mellan vetenskaplig ledare och de forskare, vid UmU och LTU, som för närvarande genomför praktiska studier i kommunen. Här behandlas olika frågor som berör forskarnas och deltagarnas roller, metoder, teorier, publicering och kommunikation i genomförande av samverkande praktiska forskning. Forskarmötena avser

UMEÅ UNIVERSITET

att ge forskarna en röst och spela fram deras idéer, förslag och tankar till såväl inåt mot kommunens formella rådgivande och beslutande organ och mot universitet och lärarutbildning som utåt mot vetenskapssamhället.

Piteå kommun ingår ännu inte i det Regionala Samverkansrådet som byggts upp mellan Umeå universitet och huvudmän i Västerbottensregionen. Rådet behandlar alla frågor för samverkan. Piteå kommun har en representant i den operativa gruppen för ULF verksamheten. Den operativa gruppen har inrättats av Samverkansrådet, består av representanter för huvudmän och Umeå Universitet.

6.5 Personella, finansiella och övriga resurser

Här beskrivs de resurser som respektive part avsätter, inklusive årsvis specificerad budget.

6.5.1 Umeå universitet

Umeå universitet ska finansiera sin del i den nationella samordningsgruppens aktiviteter, vissa kansliresurser, arrangemang av samverkansrådsmöten samt kommunikation, dokumentation och utvärdering enligt nedan.

Umeå universitet avsätter preliminärt 2855385 kr till de specifika aktiviteter som anges under 6.2. Anslaget ska användas till forskning av forskare anställda vid Umeå universitet, inom den FoU-samverkan som beskrivs i detta avtal. Under våren 2019 identifieras medverkande forskare vid Umeå universitet med för detta avtal relevant forskningskompetens, därefter fattar Läraryhögskolans föreståndare definitivt beslut om fördelning av medel. Dispositionstid är samma som anges som avtalstid nedan, dvs. 2019-01-01 till 2021-12-31.

6.5.2 Medverkande skolhuvudman

Här redovisas årsvis Piteå kommuns totala resurser till försöksverksamheten, specificerat på relevanta poster som intäkter och utgifter. Piteå kommun avser att använda stadsbidrag för försöksverksamhet till aktiviteter som ingår i punkt 2. Specificering av budgetunderlag biläggs detta avtal (Bilaga 1. Piteå kommun ULF budget).

Budgetsammanställning Piteå kommun				
Sökt belopp från Umeå universitet	2855385			
Medfinansiering skolhuvudman	7366050			
Total finansiering	10221435			
6.2 Strukturer och aktiviteter	2019	2020	2021	
1 a. Aktionsforskning	1460975	1460975	1460975	
1 b. Forskningscirkel	1345083	1345083	1345083	
1 c. Examensarbete i samverkan	0	23760	23760	
2. Kompetens, tjänster och uppdrag	280730	280730	280730	
3. FoU konferens	0	0	325000	
4. FoU projekt ingår i 1a och 1b	0	0	0	

6.6 Tidsplan, kommunikation och utvärdering

6.6.1 Umeå universitet

Göteborgs universitet, Karlstads universitet, Umeå universitet och Uppsala universitet har inrättat en gemensam nationell hemsida (ulfavtal.se) och varsin lokal hemsida. Kommunikatörer från de

UMEÅ UNIVERSITET

fyra universiteterna har i samråd med den nationella samordningsgruppen inrättat en kommunikationsplan.

De fyra ansvariga universiteterna har gemensamt tillsatt en extern utvärderare för hela försöksverksamheten.

Den nationella samordningsgruppen dokumenterar sina interna möten och även träffar med nationella aktörer. Umeå universitet dokumenterar dialogerna med sina medverkande skolhuvudmän och lärosäten, samlar inkomna relevanta dokument under försöksverksamheten samt ansvarar för den årliga rapporten till regeringen.

6.6.2 Medverkande skolhuvudman

De aktiviteter och strukturer som beskrivits under 6.2 ska vara slutförda den 31 december 2021 och bedrivs enligt uppsatt tid- och aktivitetsplan.

Tid- och aktivitetsplan												
Aktivitet	År 2019				År 2020				År 2021			
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
Planering												
Aktionsforskning o forskningscirklar												
Examensarbete i samverkan												
Kompetens, tjänster och uppdrag												
FoU konferens												
Genomförande												
Aktionsforskning o forskningscirklar												
Examensarbete i samverkan												
Kompetens, tjänster och uppdrag												
FoU konferens												
Kommunikation och dokumentation												

Piteå kommun kommer kontinuerligt och systematiskt att dokumentera arbetet med att planera och genomföra ULF och därmed vara de externa utvärderarna behjälpliga. Utöver de minnesanteckningar, protokoll och skriftliga reflektioner från deltagande i arbetet med att skapa strukturer och genomföra FoU-aktiviteter, pågår också två forskningsprojekt kring kommunens utvecklingssträvanden med att integrera vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet i skola och förskola i samverkan med Umeå universitet och Luleå Tekniska Universitet som kan bidra med kunskap om ULF.

Den externa kommunikationen om försöksverksamheten kommer till stor del ske genom redan uppbyggda kanaler för FoU i Piteå kommun, dvs. kommunikationsgruppen för FoU i Piteå kommun i samverkan med universitetets kommunikatörer, Piteå kommuns hemsida samt vid FoU konferensen 2021. Den interna kommunikationen inom kommunen kommer bl.a. att ske genom kommunens olika organ PUR, FoU-beredning, FoU-gruppen, förvaltningens ledningsgrupp, rektorskonferens, nyhetsbrev och intranät.

6.7 Eventuellt övrigt

7 Avtalstid

Detta avtal träder i kraft när Parterna behörigen har undertecknat det. Avtalet gäller 2019-01-01 till 2021-12-31.

UMEÅ UNIVERSITET

8 Tvist

Parterna strävar efter att gemensamt lösa tvister som uppstår i samband med detta avtal genom förhandling mellan Parterna.

Avtalet ska undertecknas i två original av vilka Parterna ska ta varsitt.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Malin Westling'.

Malin Westling
Förvaltningschef, Utbildningsförvaltningen
Piteå kommun

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Maria Löfgren'.

Maria Löfgren
Föreståndare, Lärarhögskolan
Umeå universitet

ULF-avtal
Lärarhögskolan
Johan Lithner, bitr. föreståndare
Dnr FS 1.6.1-573-17

181029
Sid 1 (13)

Högskolan Dalarna
Lärarytbildningen, Forskningsprofilen UoL och
Pedagogiskt Utvecklingscentrum Dalarna (PUD)
Dnr: 9.1-2018/456

UMEÅ UNIVERSITET

HÖGSKOLAN
DALARNA

Samarbetsavtal gällande ULF,
försöksverksamhet med praktiknära forskning,
2018-2021

Högskolan Dalarna
Läraryrket, Forskningsprofilen UoL och
Pedagogiskt Utvecklingscentrum Dalarna (PUD)
Dnr: 9.1-2018/456

1 Parter

1. Umeå universitet, 202100-2874, (UmU)
Lärarhögskolan, 901 87 Umeå
Kontaktperson: Johan Lithner
2. Högskolan Dalarna; 202100-2908,
[Box 77]
791 22 Falun
Kontaktperson: Mattias Gradén, PUD (mga@du.se)

Nedan gemensamt benämnda som "Parter(na)"

2 Definitioner

Skola: alla skolväsendets skolformer

Lärare: inkluderar all skolpersonal som direkt eller indirekt arbetar med undervisning.

FoU: (Forskning och Utveckling) betecknar samverkan mellan tillämpad praktisk forskning och skolverksamhetsutveckling.

3 Bakgrund

Regeringen har genom beslut den 9 mars 2017 (U2015/03573/UH, U2017/01129/UH) uppdragit åt Uppsala universitet, Göteborgs universitet, Umeå universitet och Karlstads universitet att planera och genomföra en försöksverksamhet i syfte att utveckla och pröva olika modeller för samverkan mellan lärosäten och huvudmän inom skolväsendet kring praktisk forskning. Försöksverksamheten har fått namnet ULF - Utveckling, Lärande, Forskning. Den ska bidra till en stärkt vetenskaplig grund i lärar- och förskolläraryrket och i skolväsendet.

Följande samverkansavtal mellan Högskolan Dalarna och Umeå universitet reglerar tidsperiod, syfte, målsättningar och ekonomiska åtaganden för parternas samverkan inom försöksverksamheten ULF (Utveckling, Lärande, Forskning) som pågår 2017-2021. Se ulfavtal.se för regeringens beslut om försöksverksamheten samt de ansvariga universitetens avsiktsförklaring.

Högskolan Dalarna
Lärarytbildningen, Forskningsprofilen UoL och
Pedagogiskt Utvecklingscentrum Dalarna (PUD)
Dnr: 9.1-2018/456

4 Försöksverksamhetens övergripande syfte

Det finns behov av att vidareutveckla utbildningsvetenskaplig forskning mot att bli mer användbar som stöd för verksamhetsutveckling inom skolväsende och lärarutbildning. Samverkan mellan lärosäten och skolhuvudmän behövs för att tydliggöra forsknings- och utvecklingsbehov och ge möjlighet för lärare och forskare att samverka kring identifierade behov, som ett led i skolans och lärosätets kvalitetsarbete. Parternas ömsesidiga och långsiktiga engagemang är en förutsättning för att skapa hållbar forskning och utveckling och tillgängliggöra utvecklings- och forskningsresultat även utanför den egna miljön.

Praktiknära forskning avser inom försöksverksamheten sådan utbildningsvetenskaplig forskning som förutsätter såväl lärosätenas som skolhuvudmännens strukturer och resurser. Den har som mål att lösa problem, och utnyttja potentialer, inom undervisningen/utbildningen eller att identifiera faktorer som leder till förbättrade elevresultat inom läroplanernas samtliga områden.

Utbildningsvetenskaplig forskning är till sin karaktär bred och tvärvetenskaplig, och innefattar många discipliner med forskare från olika ämnesområden, i enlighet med den beskrivning som tillhandahålls av Utbildningsvetenskapliga kommittén vid Vetenskapsrådet. Den praktiknära forskningen inom försöksverksamheten ska hålla hög vetenskaplig kvalitet, vara tydligt kopplad till verksamhetsutveckling, och dokumenteras genom publikationer.

Sammanfattningsvis är syftet med försöksverksamheten ULF att:

- skolans behov ska utgöra en väsentlig del av vägledningen för forskningen,
- basera verksamhetsutveckling på såväl beprövad erfarenhet som forskning
- vidareutveckla tillämpningsinriktad utbildningsvetenskaplig forskning,
- genom samverkan mellan skola och lärosäte skapa långsiktigt hållbara strukturer för att initiera, genomföra och i övrigt främja praktiknära forskning och verksamhetsutveckling,
- stärka lärarutbildningen via studenternas medverkan i försöksverksamheten samt att
- stärka både utvecklingskompetens och vetenskaplig kompetens vid både skolor och lärosäten.

Det är en *symmetrisk och komplementär* ansats i meningen att samverkan bygger likvärdigt på parternas behov, kompetenser och engagemang, som kompletterar varandra. Det innebär att:

- skolans verksamhetsutveckling baseras på bland annat vetenskaplig grund och lärosätets utveckling av lärarutbildning och forskning baseras på bland annat dess relevans för utbildningssystemet,
- lärares, skolledares och annan skolpersonals kompetens att identifiera, genomföra och utvärdera verksamhetsutveckling och forskares utbildningsvetenskapliga forskningskompetens värderas lika,
- skolans och lärosätets engagemang i FoU är långsiktigt och symmetriskt bland annat i termer av ekonomiska och personella resurser, samt att
- satsningarna är komplementära i meningen att parterna bidrar med delvis olika kompetens och resurser.

Högskolan Dalarna
Lärarytbildningen, Forskningsprofilen UoL och
Pedagogiskt Utvecklingscentrum Dalarna (PUD)
Dnr: 9.1-2018/456

5 Generella utgångspunkter

5.1 FoU i symmetrisk och komplementär samverkan

Medverkande skolhuvudman förväntas:

- bedriva systematisk verksamhetsutveckling, och gärna ha verksamhetsförlagd lärarytbildning,
- ge goda förutsättningar för involverade att bedriva verksamhetsutveckling och samverkan,
- ha förankrat försöksverksamheten på berörd ledningsnivå, och garantera stabilitet och långsiktighet för att svara upp mot ingångna avtal samt
- ha eller utveckla en policy (eller motsvarande) gällande FoU-samverkan med lärosäten.

Medverkande lärosäte förväntas:

- bedriva utbildningsvetenskaplig forskning med relevans för FoU.
- ge goda förutsättningar för involverade att bedriva forskning och samverkan.
- ha förankrat försöksverksamheten på berörd ledningsnivå, och garantera stabilitet och långsiktighet för att svara upp mot ingångna avtal samt
- ha eller utveckla en policy (eller motsvarande) gällande FoU-samverkan med skolhuvudmän.

5.2 Strukturer och aktiviteter för långsiktig samverkan

ULF försöksverksamhet ska utveckla nya (eller vidareutveckla existerande) *samverkande strukturer*, dvs miljöer, mötesplatser, etc. som kan främja FoU. En särskild utmaning för försöksverksamheten är att skapa långsiktigt hållbara mötesplatser för lärare och forskare, och även i vidare mening för aktörer från skolhuvudmän och lärosäten, som integrerade delar av arbetet i skolans och lärosätenas verksamheter. Strukturernas funktion och långsiktiga hållbarhet studeras genom deras initierande och genomförande av konkreta *FoU-aktiviteter*. I Umeå universitets ULF-plan (se ulfavtal.se) presenteras aktiviteter som kan ingå i försöksverksamheten, t ex FoU-projekt, uppdrag, FoU-miljöer och kompetensutveckling. Denna ULF-plan är ett levande dokument och aktiviteter kan tillkomma efter förslag från medverkande parter.

5.3 Relation till lärarytbildning

Aktiviteterna inom ULF försöksverksamhet bör anknyta till lärarytbildning, t ex via examensarbeten, verksamhetsförlagd utbildning eller på annat sätt.

5.4 Samverkansorganisation

Umeå universitet samverkar och undertecknar avtal med fem *medverkande lärosäten*: Luleå tekniska universitet, Mittuniversitetet, Högskolan Dalarna, Mälardalens högskola och Örebro universitet. Vart och ett av dessa samt Umeå universitet samverkar i sin tur och ska ha (nya eller sedan tidigare existerande) för försöksverksamheten funktionella avtal med ett antal *medverkande skolhuvudmän*. ULF försöksverksamhet ska vara väl förankrad i medverkande parter

Högskolan Dalarna
Lärarytbildningen, Forskningsprofilen UoL och
Pedagogiskt Utvecklingscentrum Dalarna (PUD)
Dnr: 9.1-2018/456

organisationer. Varje lärosäte bildar tillsammans med företrädare för ett antal skolhuvudmän ett *regionalt samverkansråd* (kan ha annan benämning). Lärosätena tecknar inom försöksverksamheten avtal med skolhuvudmän, i första hand inom den egna regionen även om undantag kan förekomma.

5.5 Personella, finansiella och övriga resurser

Som komplettering till regeringens anslag förväntas alla medverkande parter (skolhuvudmän och lärosäten) medfinansiera sitt deltagande i försöksverksamheten, direkt med finansiella resurser och/eller indirekt med personella och övriga resurser. Denna medfinansiering förväntas vara omfattande, men bestäms från fall till fall och kan anpassas till karaktären hos aktiviteterna och parternas förutsättningar.

5.6 Tidsplan, kommunikation och utvärdering

Enligt regeringens beslut pågår försöksverksamheten 2017-2021 och de fyra ansvariga universiteten ska slutredovisa uppdraget senast den 1 mars 2022. Medverkande lärosäten och skolhuvudmän förväntas bidra till dokumentation, kommunikation och utvärdering.

6 Högskolan Dalarnas specifika åtaganden för detta avtal

Detta avsnitt relaterar punktvis till de generella utgångspunkterna ovan. En ambition med överenskommelsen är att den ska vara så kortfattad som möjligt. Mer fullödiga resonemang om Högskolan Dalarnas idéer, tillvägagångssätt och hur medlen används för att regionalt stärka utbildning, lärande och forskning i försöksverksamheten kan läsas i Högskolan Dalarnas plan för försöksverksamheten (2018-06-05, Dnr: 9.1-2018/456).

6.1 FoU i symmetrisk och komplementär samverkan

A) Syftet med Högskolan Dalarnas medverkan i försöksverksamheten är att komplettera, vidareutveckla och förfina det system som idag reglerar samverkan för praktiktäna forskning, utveckling och undervisning mellan Högskolan Dalarna och regionens skolhuvudmän. De övergripande målsättningarna återges under punkten 6.2.

B) Praktiktäna forskning på skolområdet är ett verktyg för att vetenskapliggöra och förbättra undervisningen för elever inom förskola och skola. Begreppet förbättring rymmer olika aspekter, inte enbart sådana som är mät- och kvantifierbara. Begreppet avser till exempel också sociala och relationella aspekter inom förskola och skola och där praktikernas organisatoriska och ledarskapsorienterade villkor och perspektiv på olika nivåer inbegrips.

C) Ett FoU-arbete fordrar såväl ett vetenskapligt som praktiskt engagemang och Högskolan Dalarnas samarbete med skolhuvudmän i regionen har under lång tid syftat till att finna balans

Högskolan Dalarna
Läraryrket, Forskningsprofilen UoL och
Pedagogiskt Utvecklingscentrum Dalarna (PUD)
Dnr: 9.1-2018/456

mellan forskning och verksamhetsutveckling. En av målsättningarna med försöksverksamheten är att både stimulera och medverka till att förskolan/skolan utvecklar sitt systematiska kvalitetsarbete och att resultaten av det ligger till grund för nya praxisnära forskningsinsatser.

D) Skolans och förskolans behov ska vara väsentligen vägledande i formuleringen av forskningsproblem. Vidare ska forskningen mellan forskare och professionens aktörer ske i jämbördig relation. Praktiknära forskningen sker med skolan, inte på skolan. Till exempel identifierar och formulerar forskare och skolans personal i dialog aktuella problemområden. Delaktighet och engagemang i processen från skolans ledning och personal leder till att forskningen blir relevant och fyller ett behov inom skolan. Forskarens förmåga att formulera forskningsfrågor som är möjliga att besvara, utifrån relevanta metoder och med stöd i relevant teoribildning, ger också resultat som är legitima i forskarsamhället.

E) Försöksverksamheten bedrivs på Högskolan Dalarna inom ramen för ett välfungerande regionalt samverkansarbete (PUD-samarbetet. Se punkt 6.4.2). Inom försöksverksamheten förväntas berörda parter agera i enlighet med PUD-samarbetets överenskommelser och praxis. Förutsättningarna för de som aktivt deltar i försöksverksamheten, från såväl skolhuvudman som Högskolan Dalarna, förväntas vara lika goda som inom andra samarbeten och aktiviteter inom PUD-samarbetet.

6.2 Strukturer och aktiviteter för långsiktig samverkan

Utifrån målsättningarna nedan beskrivs Högskolan Dalarnas strukturer och aktiviteter inom försöksverksamheten. För respektive mål finns ett eller flera utpekade aktiviteter. I budget och tidsplanen visas när de olika aktiviteterna planeras genomföras.

Högskolan Dalarna målsättningar med försöksverksamheten återges nedan. De prioriteras i nämnd ordning. För respektive mål beskrivs därtill utpekade aktiviteter. Tidplan för respektive aktivitet kan studeras i Högskolan Dalarnas egen plan för försöksverksamheten och/eller i anslutning till budgetredovisningen.

Mål 1

Stärka samverkan mellan skola och högskola.

Utpekade aktiviteter att utveckla:

Högskolan Dalarna vill vidareutveckla samverkan med skolans huvudmän i regionen. Detta genom att testa en regional ULF-modell för lärare, forskare och studenter verksamma inom både skolans/förskolans och läraryrketens verksamheter som involverar praktiknära forskning och utveckling. För detta tillsätts en samordnare på Högskolan Dalarna som tillsammans med

Högskolan Dalarna
Läraryhögskolan, Forskningsprofilen UoL och
Pedagogiskt Utvecklingscentrum Dalarna (PUD)
Dnr: 9.1-2018/456

ledningsgruppen för läraryhögskolan (se punkt 6.4.2) formulerar, kommunicerar och förankrar ULF-modellen internt och externt.

En studie kring samverkansprojekt i skolan genomförs (inkluderat jämförelse med andra branscher och nationella kontexter) med syfte att förstå hur och i vilken utsträckning gemensamma forsknings- och utvecklingsprojekt påverkar såväl inriktning av utbildningsvetenskaplig forskning och utbildning i akademien som utvecklingsarbete i regionens skolor.

Mål 2

Utarbeta nya rutiner för skolor och akademien att utveckla ett samskapande arbete med att formulera och genomföra forskning och verksamhetsutveckling.

Utpekade aktiviteter att utveckla:

I projektet vill vi medverka till att skolans/förskolans systematiska kvalitetsarbete blir utgångspunkt för angelägna problem- och utvecklingsområden för praktisknära forskning genom bland annat framtagande av en modell för dialog mellan skolaktörer och forskare, där praktisknära forsknings- och utvecklingsprojekt kan initieras, utifrån skolans behov. Denna modell syftar till att stödja forskare och lärare exempelvis via handledning, workshop och forskningscirkel kring samverkansforskning.

Arbetet inleds med en kartläggning av några lärosätens befintliga modeller för samverkan mellan skolor och akademi i initierande av forsknings- och utvecklingsprojekt.

Mål 3

Utveckla tillämpningsinriktad utbildningsvetenskaplig forskning genom kombinerade uppdrag.

Utpekad aktivitet:

I ett kombinerat uppdrag bedriver en forskarutbildad lärare – anställd hos en regional skolhuvudman – undervisning av elever på den egna skolan och studenter på läraryhögskolan vid Högskolan Dalarna. Samtidigt är de med kombinerade uppdrag involverade i FoU-projekt. Högskolan Dalarna vill med försöksverksamheten möjliggöra - primärt för de med kombinerade uppdrag - att bedriva tillämpningsinriktad praktisknära forskning tillsammans med forskare på Högskolan Dalarna och med forskollärare/lärare och skolledare. Medeltillsättning.

Högskolan Dalarna
Läraryrket, Forskningsprofilen UoL och
Pedagogiskt Utvecklingscentrum Dalarna (PUD)
Dnr: 9.1-2018/456

Mål 4

Stärka både utvecklingskompetens och vetenskaplig kompetens vid både skolor och lärosäten- inbegripet lärarutbildning och studenters medverkan

Utpekade aktiviteter att utveckla:

- Skapa en kurs på motsvarande 7,5 hp på avancerad nivå ämnad för personer i regionen med kombinerade uppdrag, eller annan skolutvecklande funktion.
- Kompetensutveckling för VFU-handledare (inte minst inom arbetsintegrerad lärarutbildning) med syfte att stärka såväl kunskap om praktiska forskningsprojekt som systematiskt kvalitetsarbete. Detta sker exempelvis genom en poänggivande eller icke poänggivande kurs.
- Skapa forum, ämnesdidaktiska eller tematiska för en specifik skolform, för att stimulera praktiska forskare, studenter och verksamhetsförlagda lärare/förskollärare att mötas. Dessa fora ska stimulera och möjliggöra kollegialt lärande och att alla aktörer på ett jämbördigt tar del av varandras kunskaper. Nätverket utgör en lämplig startpunkt för nya FoU-projekt eller lärarstudenters examensarbeten.

Mål 5:

Utveckla former för att sprida och förankra praktiska forskningsprojekt.

Utpekade aktiviteter att utveckla:

- I ett *första* steg vill vi arrangera konferens för regionala producenter av lokala utvecklings- och forskningsprojekt, med fokus på nätverkande och spridning av FoU-projekt.
- I ett *andra* steg vill vi pröva former för att möjliggöra för forskande- eller skolutvecklande lärare att publicera sig vetenskapligt, till exempel i tidskriften Utbildning och lärande. Vi ser behov av att stödja dessa lärare att skriva vetenskapligt, till exempel i form av samskrivande med och handledning av mer erfarna forskare.

6.3 Relation till lärarutbildning

En lokal ULF-verksamhet innebär en fördjupning av de samverkansformer som lärosätet och de regionala skolhuvudmännen redan har. Lärarutbildningen utgör plattformen i samarbetet. Samverkan i PUD tillkom efter att skolhuvudmän och akademi identifierat gemensamma intressen och nyttan med samarbete för att förbättra och nyttja kompetenser samt möjligheter särskilt i lärarutbildningens verksamhetsförlagda kurser (VFU-kurser).

Högskolan Dalarna
Lärarytbildningen, Forskningsprofilen UoL och
Pedagogiskt Utvecklingscentrum Dalarna (PUD)
Dnr: 9.1-2018/456

Samtidigt som kombinerade uppdrag utgör en FoU-brygga mellan skola och akademi så innebär formen också interaktion av två olika verksamheter och att konstruktiva dialoger förs mellan lärarytstudenter och läraryre. Fyra olika temata/ingångar är prioriterade och kommer i första hand utgöra undervisningsuppdraget för dem med kombinerade uppdrag: VFU, betyg och bedömning, svenska och examensarbeten.

Mål och aktiviteter, beskrivna i denna överenskommelse, syftar framförallt till att vägleda, inspirera och delvis ge nya redskap för läraryre på skolor i regionen att medverka till en skolutveckling som sker på vetenskaplig grund. VFU fyller en särskilt viktig del i den utvecklingen, inte minst på de skolor som Högskolan samarbetar med inom ramen för det statliga övningsskoleprojektet (på HDa benämns medverkande skolor i satsningen för partnerskolor, se 2018-03-12, dnr: 9.1-2018/456) och på de arbetsintegrerade utbildningarna vid lärosätet. Kompetenshöjning av såväl VFU-läraryre som andra läraryre, vilka är intresserade av skolutveckling, förstärker banden som regionens skolor idag har med Högskolan. Lärarytbyten och praktiktära forskningsprojekt kommer till exempel underlättas.

På lite längre sikt innebär ett närmare samarbete också att skolor på egen hand successivt utvecklar egna möjligheter till att bedriva skolutveckling som baseras på såväl vetenskapliga argument som beprövad erfarenhet, och att dagens lärarytutbildning i större omfattning kan ske på, och med, skolor/förskolor. Det innebär samtidigt att lärarytutbildning blir än mer verksamhetsnära. Att skolor tar ett större ansvar för utbildningen av läraryre ställer också delvis nya krav – men bidrar samtidigt – till en vetenskaplig och forskningsmässig kompetenshöjning inom skolans väggar. Den utvecklingen fodrar emellertid att skolor och lärosäten aktivt samarbetar i utbildningen av morgondagens läraryre. Detta är en utvecklingslinje som Högskolan Dalarna inte bara ställer sig bakom utan aktivt ytterligare vill påskynda, här inom ramen för försöksverksamheten.

6.4 Samverkansorganisation

6.4.1 Umeå universitet

Umeå universitets rektor har övergripande ansvar för UmU-delen av försöksverksamheten. Lärarytthögskolan har operativt ansvar, och bereder ULF-ärenden i sin ordinarie organisation (ledningsgrupp, forskningskommitté, styrelse) där kansliet är förstärkt med en ULF-samordnare på 50% och en kommunikätorsresurs. Ledning av verksamheten samordnas vid ordinarie dialogmöten mellan universitetsledningen och Lärarytthögskolans ledning. En ULF-planeringsgrupp hanterar de mer praktiska aspekterna av verksamhetens organisering.

6.4.2 Högskolan Dalarna

- Intern organisation:
Högskolan Dalarna arbetar medvetet med att bygga upp sammanhållna akademiska miljöer som inbegriper högskolans tre uppgifter: utbildning, forskning och samverkan. Det gemensamma

Högskolan Dalarna
Lärarytbildningen, Forskningsprofilen UoL och
Pedagogiskt Utvecklingscentrum Dalarna (PUD)
Dnr: 9.1-2018/456

forumet för beredning och beslut av strategiska frågor inom lärarytbildningsområdet är lärarytbildningens ledningsgrupp. Den består av utvecklingsledaren för lärarytbildningen, forskningsledaren för forskningsprofilen Utbildning och lärande, chefen för Pedagogiskt utvecklingscentrum Dalarna (PUD), samt linjecheferna för de akademier och avdelningar vars personal är verksam inom området.

- Organisation försöksverksamheten:

Lärarytbildningens ledningsgrupp utgör högskolans interna styrgrupp för vår medverkan i försöksverksamheten. Operativt ansvariga för Högskolan Dalarnas medverkan i försöksverksamheten är Mattias Gradén, verksamhetsutvecklare vid PUD med särskilt ansvar för att utveckla samverkansformer för praktisknära forskning, Sara Irisdotter Aldenmyr, forskningsledare för Utbildning och lärande, samt Mats Tegmark, utvecklingsledare för lärarytbildningen.

- Organisation samverkan skolhuvudmän:

I slutet av 1990-talet inrättade Högskolan Dalarna tillsammans med regionens skolhuvudmän Pedagogiskt utvecklingscentrum Dalarna (PUD) med syfte att samverka enligt devisen "lärarytbildning som skolutveckling". Utifrån denna grund har verksamheten sedan vuxit till att idag omfatta 24 medlemmar och rymma flera olika aktiviteter och mål. Mestadels är det kommuner i Dalarnas-, Gävleborgs- och Västmanlands län, men inom PUD finns också ett antal fristående huvudmän representerade. Samarbetet mellan de olika aktörerna syftar till att stärka utvecklingen vid regionens skolor, lärarytbildningen vid Högskolan Dalarna samt den forskningsprofil, "Utbildning och lärande", vid vilken den skolrelaterade forskningen på Högskolan Dalarna främst är härbargerad. Samarbetet mellan högskolan och skolhuvudmännen formuleras oftast av kommunernas skolchefer tillsammans med representanter från lärarytbildningen, representanter från forskningsgrupper samt personal vid PUD. I PUD träffas skolchefer, representanter från lärarytbildningen och ledare för forskningsprofilen "Utbildning och lärande" regelbundet, flera gånger per termin. Försöksverksamheten kommer stående behandlas på dessa möten.

6.4.3 Gemensam samverkansorganisation

De regelbundna lärosätesdialogerna formaliseras genom bildandet av en rådgivande styrgrupp, som består av representanter från Umeå universitet och medverkande lärosäten.

6.5 Personella, finansiella och övriga resurser

6.5.1 Umeå universitet

Umeå universitet ska finansiera sin del i den nationella samordningsgruppens aktiviteter, vissa kansliresurser, arrangemang av lärosätesmöten samt kommunikation, dokumentation och utvärdering enligt nedan.

Högskolan Dalarna
Lärarytbildningen, Forskningsprofilen UoL och
Pedagogiskt Utvecklingscentrum Dalarna (PUD)
Dnr: 9.1-2018/456

Från regeringens anslag till försöksverksamheten vidareförmedlas maximalt 4 mkr till medverkande lärosäte, enligt följande plan.

6.5.2 Högskolan Dalarna

Separat ekonomisk budget bifogas i separat bilaga, enligt mall tillhandahållen från Umeå universitet. Den budgeten är specificerad per år och per kostnadsslag som lön, lokaler mm, men visar inte vilka aktiviteter medlen kommer att finansiera. Tabellen nedan är inte en ekonomisk kalkyl i den meningen att den specificerar de olika kostnadsslagen, men visar dock ambitionen hur medlen kommer brukas i relation till mål och kalenderår. Lärosätets medfinansiering motsvarar det sökta belopp som vidareförmedlas från Umeå universitet. Skolhuvudmän och Högskola Dalarna medfinansierar löner. Vissa aktiviteter motfinansieras också via exempelvis deltagaravgifter. Tabellen är -1000 kr och visar sökta medel från försöksverksamheten, sökt totalbelopp från Umeå är 4 milj. Kr. Den totala kostnadsberäkningen är således 8 milj. kr.

År	2018	2019	2020	2021	Totalt per mål
Mål 1	250	250	250	250	1000
Mål 2	0	200	100	50	350
Mål 3	0	300	500	600	1400
Mål 4	50	200	400	400	1050
Mål 5	0	50	50	100	200
Totalt per år	300	1000	1300	1400	Tot: 4000

Högskolan Dalarnas bedömning är att avvikelse från planerad budgetram främst skulle kunna uppkomma för aktivitet i mål 3, därefter för aktiviteterna i mål 2 respektive 4. Som "plan B" vill Högskolan Dalarna redan nu kommunicera strategin att kunna vara flexibel med var medlen förbrukas, det gäller aktiviteter i mål 2,3 och 4. Skulle det tex visa sig efter halva försöksperioden att något av respektive mål inte bedöms kunna infrias med föreslagna aktiviteter, vill Högskolan Dalarna kunna omdisponera till mål och aktiviteter som under försöksperioden haft en påtagligt större efterfrågan än vad bedömningen var vid avtalets tillkomst, hösten 2018.

Vid andra större avvikelser kommer Högskolan Dalarna i god tid ansöka hos Umeå universitet om omdisponering av vidareförmedlade medel och tillhörande justering av budgeten. Detta inkluderar bland annat om de vidareförmedlade medlen inte förbrukas i planerad takt. Medel som ej förbrukats inom tidsplan ska återgå till Umeå universitet. En avstämning av budgeten görs årsvis.

Högskolan Dalarna
Lärarytbildningen, Forskningsprofilen UoL och
Pedagogiskt Utvecklingscentrum Dalarna (PUD)
Dnr: 9.1-2018/456

6.6 Tidsplan, kommunikation och utvärdering

6.6.1 Umeå universitet

Göteborgs universitet, Karlstads universitet, Umeå universitet och Uppsala universitet har inrättat en gemensam nationell hemsida (ulfavtal.se) och varsin lokal hemsida. Kommunikatörer från de fyra universiteten har i samråd med den nationella samordningsgruppen inrättat en kommunikationsplan.

De fyra ansvariga universiteten har gemensamt tillsatt en extern utvärderare för hela försöksverksamheten.

Den nationella samordningsgruppen dokumenterar sina interna möten och även träffar med nationella aktörer. Umeå universitet dokumenterar dialogerna med sina medverkande skolhuvudmän och lärosäten, samlar inkomna relevanta dokument under försöksverksamheten samt ansvarar för den årliga rapporten till regeringen.

6.6.2 Högskolan Dalarna

Föreslagna aktiviteter följer en preliminär tidsplan, se budget- och tidsplan för försöksverksamheten (punkt 6.5.2). Projektet kommuniceras löpande på PUDs sammankomster på Högskolan Dalarna och i sammankomster med forskare och lärarytbildare. Projektet i dess helhet, eller av specifika delar, kommuniceras därtill regelbundet i separata möten med skolhuvudmän i regionen. Respektive aktivitet utvärderas år 2021.

[anmärkning: det pågår för närvarande en diskussion med den nationella utvärderingsgruppen om i vilken mån lokala kompletterande utvärderingar är prioriterade, det kan bli så att medverkande inte behöver göra en egen utvärderingsplan]

6.7 Eventuellt övrigt

7 Avtalstid

Detta avtal träder i kraft när Parterna behörigen har undertecknat det. Avtalet gäller 2018-2021.

8 Tvist

Parterna strävar efter att gemensamt lösa tvister som uppstår i samband med detta avtal genom förhandling mellan Parterna.

Avtalet ska undertecknas i två original av vilka Parterna ska ta varsitt.

Högskolan Dalarna
Läraryrket, Forskningsprofilen UoL och
Pedagogiskt Utvecklingscentrum Dalarna (PUD)
Dnr: 9.1-2018/456

Falun den: 29/11-18

Umeå den:

Rektor för Högskolan Dalarna: Martin Norsell

Föreståndare, Lärarhögskolan, Umeå
universitet: Maria Löfgren

Dnr 9.1-2018/486
 Samordningsavtal gällande ULF
 Bilaga 1(?)

Högskolan Dalarna

Datum 2018-10-30

Projektkalkyl

Gulmarkerade celler fylls i

Projekt ULF Mål 1-5 Sammanställning
 Projektledare Mattias Gradén
 Akademi UHS

Projektkostnader, tkr	År	1	2	3	4	5	Total
	2018	2019	2020	2021			
Direkta kostnader							
Löner inkl soc avg	1.	314	761	748	744	0	2 567
Drift	2.	76	939	1536	1715	0	4 266
Avskrivningar - investering	3.	0	0	0	0	0	0
Lokaler	4.	17	41	43	41	0	141
Summa direkta kostnader		407	1740	2327	2500	0	6 974
Indirekta kostnader	5.	126	304	299	297	0	1 027
Summa projektkostnader		533	2 044	2 626	2 797	0	8 001
Finansiering, tkr							
Finansiär statliga avgift/bidrag	6.	533	1560	1785	1834	0	5 712
Finansiär, ickestatligt avgift/bidrag	6.	0	484	841	964	0	2 289
Högskolan	6.	0	0	0	0	0	0
Högskolan OH över avtal *)	6.	0	0	0	0	0	0
Summa projektfinansiering		533	2 044	2 626	2 798	0	8 001
Projektets resultat		0	0	0	1	0	0

Umeå universitet	4 000
PUD	1 712
Skolhuvudmän	2 289

Huvudsökandens underskrift

*) OH över avtal finansieras av:
 < ange vem som betalar >

Martin Norsell

Ansökan och kalkyl godkänd av forskningsledare/akademichef

Kalkyl granskad av ekonom

Kalkylen biläggs Rektors beslut